

Õiguskantsler

Hr Jürgen Ligi
rahandusminister
Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 28.06.2012 nr 5-1/9121
Õiguskantsler 13.08.2012 nr 6-1/120832/1203757

Märgikiri
Lahtise õlle müügi reguleerimisest

Austatud härra minister

Teile teadaolevalt pöördus minu poole avaldaja Elav Õlu OÜ, kes palus mul kontrollida alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse § 21 lg 1 ja alkoholiseaduse § 3 lg 1 p 1 vastavust põhiseadusele. Avaldaja põhiküsimuseks oli, kas nn elava õlle müügikohas ümbervalamist õllevaadist pudelisse, et seda siis ostjatele kaasa müüa, tuleb pidada ülalnimetatud sätete mõistes alkoholi tootmiseks nii, et selline tegevus on lubatud üksnes aktsiisilaos. Viimast isegi siis, kui kõnealuselt õllelt on aktsiis juba varem tasutud. Nimelt on Maksu- ja Tolliamet Elav Õlu OÜ-le varasemalt teada andnud, et vaadiõlle ümbervillimine mujal kui aktsiisilaos ei ole lubatud, ning soovitanud Elav Õlu OÜ-l rajada oma müügikohtadesse nõuetele vastavad aktsiisilaod.¹

Esitasin Teile avaldusaluses asjas teabe nõudmise. Soovisin muu hulgas teada, kas ja millistel kaalutlustel loetakse alkoholi villimine ehk pakendamine alkoholi käitlemisel tootmise osaks, lubades seda teha üksnes aktsiisilaos. Veel uurisin, millist tegevust täpsemalt tuleb mõista alkoholi villimise ehk pakendamise all ning kas alkoholi igakordset überpakendamist ühest pakendist teise (nt ümbervalamist õllevaadist pudelisse) tuleb käsitada sellise alkoholi tootmisena, mis on lubatud üksnes aktsiisilaos (seda isegi olukorras, kus kõnealune aktsiisikaup on juba tarbimisse lubatud ja sellelt on aktsiis tasutud).

Oma 28.06.2012 vastuses minu teabe nõudmisele selgitasite, miks loetakse alkoholi villimine reeglina tootmise osaks. Rõhutasite, et alkoholi-, tubaka- kütuse- ja elektriaktsiisi seaduses ei ole sätestatud võimalust toota alkoholi väljaspool aktsiisiladu, kui aktsiis on makstud, sest aktsiisikauba tootmise üle peab tavakaubaga võrreldes teostama maksupettuste ennetamise eesmärgil rangemat järelevalvet. Müügipakendisse villimata aktsiisikauba puhul on maksupettuste risk kõrge ka olukorras, mil aktsiis on makstud. Alkoholi kääritamist kõrgema etanoolisisaldusega toote saamiseks on võimalik jätkata ka pärast aktsiisi maksmist. Seepärast on oluline jälgida alkoholi tootmist üldreeglina kuni selle villimiseni müügipakendisse. Mis puutub aga

¹ Maksu- ja Tolliameti 20.04.2012 e-kiri avaldajale (kiri oli lisatud minu 12.06.2012 saadetud teabe nõudmisele).

avaldusaluses asjas Elav Õlu OÜ tegevusse lahtise nn elava õlle müümisel, siis leidsite, et kuigi reeglina tuleb ka õlle villimist õllevaadist pudelisse pidada alkoholi tootmiseks, siis Elav Õlu OÜ tegevuse näitel esile kerkinud asjaolud tingivad siiski reeglist erineva lähenemise. Märkisite, et kuna Elav Õlu OÜ puhul on müüdav õlu juba aktsiisiga maksustatud ja villimine ei toimu tööstuslikul moel (kaup villitakse pakendisse vahetult ostja juuresolekul pärast vastava tellimuse saamist), ei ole maksude seisukohalt mõistlik ega vajalik nõuda taolise tegevuse läbiviimist aktsiisilaos. Märkisite veel, et Teile teadaolevalt ei kavatse maksuhaldur alustada Elav Õlu OÜ suhtes rikkumise menetlust, nõudmaks õlle villimist aktsiisilaos.

Mulle teadaolevalt on oma varasemat seisukohta muutnud ka Maksu- ja Tolliamet ning on nii pressiteates kui Elav Õlu OÜ-le saadetud kirjas² teada andnud, et kui üldjuhul kuulub toote ümbervillimine alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse mõttes tootmise alla ja see peaks toimuma aktsiisilaos, siis Elav Õlu OÜ poolt kirjeldatud olukorras ei ole aktsiisilao nõue põhjendatud.

Eelnevast võib teha järelduse, et hetkeseisuga on küsimus sellest, kas Elav Õlu OÜ peab vaadiõlle pudelitesse ümber villimiseks ja sel moel tarbijatele kaasa müümiseks rajama aktsiisilao, lahenenud. Samas juhin tähelepanu, et taoline konkreetset ühe ettevõtja spetsiifiliste asjaolude pinnalt antud tõlgendus ei pruugi tagada kõikides samalaadsetes olukordades ja sarnaste asjaolude puhul õiguse järjepidevat ja ühetaolist kohaldamist.³ Nii ei pruugi konkreetset Elav Õlu OÜ tegevusele suunatud tõlgendus pakkuda neile esitatavate nõuete osas piisavat selgust ja kindlust teistele ettevõtjatele, kes soovivad rohkem või vähem sarnase ärimudeliga turule siseneda.⁴ Sellest lähtuvalt võib minu hinnangul olla vajalik, et nii avaldusaluses asjas tõusetunud aktsiisilao nõue (ning erandid sellest nõudest) kui ka võimalikud muud taolise ettevõtlusvormiga seonduvad küsimused leiaksid süsteemsemat käsitlemist ning vajadusel õigusaktides reguleerimist.⁵ Süsteemne ja läbimõeldud lähenemine on muu hulgas vajalik tagamaks põhiseaduse § 13 lõikest 2 lähtuva õigusselguse ning §-st 12 lähtuva võrdse kohtlemise nõudeid. Tervikliku lähenemise kujundamiseks võib olla vajalik teha koostööd ka teiste asjaomaste ministeeriumidega, nt Põllumajandusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga.⁶

Eelpool toodut kokku võttes palun Teil kaaluda, kas võib olla vajalik täpsustada alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning alkoholiseaduse asjakohaseid sätteid selliselt, et oleks üheselt arusaadav, millistel juhtudel peab alkoholi villiv ehk pakendav ettevõtja tegema seda tingimata aktsiisilaos ja millistel juhtudel ei ole ümberpakendamisel aktsiisilao olemasolu nõutav. Juhul kui Te ei pea asjakohaste sätete täpsustamist vajalikuks, palun Teil selgitada, millisel alternatiivsel viisil on võimalik tagada kõne all oleva aktsiisilao nõude (või selle nõude puudumise) ühetaoline rakendamine kõigi sarnases olukorras olevate ettevõtjate lõikes. Lisaks palun Teil ka laiemalt kaaluda, kas ja milliseid samme võib seoses lahtise (sh elava) õlle müümise

² Elav Õlu OÜ juhatuse liikme Aleks Vernerini minu nõunik Merike Saarmannile 19.07.2012 e-maili teel edastatud Maksu- ja Tolliameti kiri; Maksu- ja Tolliameti 28.06.2012 pressiteade, kättesaadav internetis: http://www.emta.ee/index.php?id=32334&highlight=elav_õlu.

³ Halduspraktika võimalikust muutlikkusest annab minu hinnangul tunnistust ka tõsiasi, et Maksu- ja Tolliameti lõppseisukoht Elav Õlu OÜ-le esitatud aktsiisilao nõude osas on risti vastupidine Maksu- ja Tolliameti esialgselt väljendatud seisukohale. Samuti viitan, et ka Elav Õlu OÜ seisukohast ei ole käesoleva Elav Õlu OÜ-le antud Maksu- ja Tolliameti tõlgenduse näol tegemist maksuhaldurile siduva eelotsusega maksukorralduse seaduse § 90¹ mõttes.

⁴ Nii viitas Elav Õlu OÜ juhatuse liige Aleks Verner oma 19.07.2012 minu nõunik Merike Saarmannile edastatud e-kirjas veel mitmele ettevõtjale, kes Elav Õlu OÜ-ga sarnaselt juba tegelevad lahtise õlle müümisega või plaanivad seda lähiajal alustada.

⁵ Arusaadavalt peavad ettevõtjad ka lahtise nn elava õlle müügil järgima alkoholiseadusest, kaubandustegevuse seadusest, toiduseadusest jm asjakohastest õigusaktidest tulevaid nõudeid.

⁶ Edastan koopia käesolevast kirjast ka põllumajandusministrile ning majandus- ja kommunikatsiooniministrile, samuti Maksu- ja Tolliameti peadirektorile.

erinevate ärimudelitega olla veel vaja astuda, tagamaks selles valdkonnas süsteemset ja läbimõeldud lähenemist, piiramata seejuures ebaproportsionaalselt ettevõtlusvabadust.

Palun Teil mind oma seisukohtadest teavitada hiljemalt 15.10.2012.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Teadmiseks: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Põllumajandusministeerium, Maksu- ja Tolliamet